

» ΕΚΡΗΞΗ ΚΡΟΥΣΜΑΤΩΝ

ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΡΕΚΟΡ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το AIDS θερίζει στις πιάτσες των ναρκομανών

Ενας στους πέντε χρήστες ενδοφλέβιων ουσιών που υποβάλλεται σε εξέταση βρίσκεται θετικός στον ιό, ενώ οι οροθετικοί ναρκομανείς στη χώρα μας είναι 50 ανά εκατομμύριο πληθυσμού, όταν στην ΕΕ η αναλογία είναι μόλις 2,54

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΟΥ

ΕΙΚΟΣΙ φορές περισσότερα κρούσματα χρηστών ναρκωτικών με AIDS έχει αναλογικά η Ελλάδα σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι οροθετικοί χρήστες στη χώρα μας είναι 50 ανά εκατομμύριο πληθυσμού, όταν στην ΕΕ η αναλογία είναι μόλις 2,54 οροθετικοί ανά εκατομμύριο. Η χώρα μας σπάζει όλα τα αρνητικά ρεκόρ, εμφανίζοντας μια επιδημιολογική εικόνα, η οποία προκαλεί τρόμο.

Για πρώτη φορά από την αρχή της επιδημίας, οι χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών ξεπέρασαν φέτος σε αριθμό τους ομοφυλόφιλους στα νέα κρούσματα της νόσου. Ενας στους πέντε χρήστες που υποβάλλεται σε εξέταση βρίσκεται θετικός στον ιό του AIDS. Ενας στους τέσσερις κάνει κοινή χρήση σύριγγας. Ενας στους τρεις δεν χρησιμοποιεί προφυλακτικό κατά τη διάρκεια της σεξουαλικής επαφής...

Τα συγκλονιστικά αυτά δεδομένα παρουσιάστηκαν από επιστήμονες της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Αθήνας στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο του «Φόρουμ Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Ιατρικής», το οποίο πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή. Ερχονται, δε, στο προσκήνιο με δραματικό τρόπο, με αφορμή τη χθεσινή Παγκόσμια Ημέρα Κατά του AIDS.

Η πρόεδρος του Οργανισμού Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ) Μένι Μαλλιώρη τόνισε ότι το πρόβλημα μπορεί να περιοριστεί εάν λειτουργήσουν τέσσερις νέες μονάδες του Οργανισμού στην Αττική.

Οι μονάδες, είπε, θα καταργήσουν τη λίστα αναμονής, η οποία υπάρχει μόνον στο Λεκανοπέδιο, περιορίζοντας σημαντικά τον αριθμό των χρηστών που παραμένουν στις «πιάτσες».

Σύμφωνα με την κ. Μαλλιώρη, την τελευταία διετία καταγράφεται μία κορύφωση προηγούμενου «έκρηξη» στον αριθμό των κρουσμάτων AIDS στους χρήστες. Μέχρι το 2010 «εξήγησε» τα νέα κρούσματα στον εν λόγω πληθυσμό δεν ξεπερνούσαν ετησίως τα 9 έως 19. Το 2011, υπήρξε τεράστια αύξηση, με 241 νέα κρούσματα, ενώ το πρώτο δεκάμηνο του 2012 τα κρούσματα σε χρήστες έχουν ανέλθει σε 487!

Πρόγραμμα «Αριστοτέλης». Αστεγοί είναι ένας στους τρεις χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών, οι οποίοι κατέφυγαν στο πρόγραμμα δευτερογενούς πρόληψης «Αριστοτέλης». Αυτό προκύπτει από στοιχεία που έδωσε ο λέκτορας Επιδημιολογίας και Πιλοηπικτικής Ιατρικής Βάνα Σύψα.

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε άτομα που έχουν κάνει ενδοφλέβια χρήση ναρκωτικών τους τελευταίους 12 μήνες, είναι άνω των 18 ετών και διαμένουν στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας.

Σκοπός του είναι η ταχύτερη δυνατό ανίχνευση των οροθετικών χρηστών, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες παρεμβάσεις, όπως εισαγωγή σε προγράμματα υποκατάστασης και αντιρετροϊκές θεραπείες. Ο πρώτος κύκλος του προγράμματος πραγματοποιήθηκε το χρονικό διάστημα μεταξύ Αυγούστου και Οκτωβρίου και συμμετείχαν περίπου 1.400 χρήστες.

Η μέση ηλικία τους ήταν τα 35 έτη (85% ήταν άνδρες και 15% γυναίκες). Το 85% των συμμετεχόντων ήταν Έλληνες και 15% μετανάστες. Το 34% ανέφερε ότι ήταν άστεγοι μέσα στον τελευταίο χρόνο. Μόνον το 33% έχει κοινωνική ασφάλιση.

Το 54% των χρηστών κάνουν ενδοφλέβια χρήση με συχνότητα τουλάχιστον μία φορά την ημέρα, 30% όχι καθημερινά αλλά περισσότερο από μία φορά τον μήνα και το υπόλοιπο 16% μία φορά τον μήνα ή λιγότερο.

Τον τελευταίο χρόνο, το 11% χρησιμοποίησε σύριγγα που κάποιος άλλος είχε χρησιμοποιήσει για ενδοφλέβια χρήση τουλάχιστον τις μισές φορές, 29% σπάνια και 60% ποτέ.

Το 10% των συμμετεχόντων ήταν σε πρόγραμμα υποκατάστασης με οπιοειδή κατά την περίοδο της συνέντευξης, 13% είχε συμμετάσχει παλιότερα και 77% ποτέ.

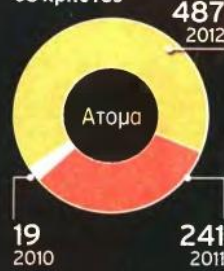
Στην ερώτηση για χρήση προφυλακτικού σε σεξουαλικές επαφές κατά τον τελευταίο χρόνο, το 33% των ανδρών ανέφερε ποτέ ή συνήθως όχι, το 47% συνήθως ναι ή πάντα, ενώ 20% δεν είχε σεξουαλικές επαφές τον τελευταίο χρόνο.

Στις γυναίκες, το 56% ανέφερε ποτέ ή συνήθως όχι, το 33% συνήθως ναι ή πάντα. Το 23% των γυναικών ανέφερε ότι κατά τον τελευταίο χρόνο έλαβε χρήματα ή ναρκωτικά σε αντάλλαγμα για σεξ.

Ενας στους τρεις χρήστες (35%) δεν έχουν ελεγχθεί ποτέ για τον ιό του AIDS. Το 30% ανέφεραν ότι δεν εξετάστηκαν, διότι πιστεύουν ότι έχουν μικρό κίνδυνο να μολυνθούν από τον HIV!

» Το πρόβλημα μπορεί να περιοριστεί εάν λειτουργήσουν τέσσερις νέες μονάδες του ΟΚΑΝΑ στην Αττική, λέει η πρόεδρος του Οργανισμού Μένι Μαλλιώρη

Νέα κρούσματα AIDS σε χρήστες

Συχνότητα ενδοφλέβιας χρήσης

Συχνότητα ελέγχου για AIDS

Κατά 35% αυξήθηκε ο αριθμός των χρηστών που εισήλθαν σε προγράμματα υποκατάστασης, καθώς από τον Αύγουστο του 2011 έχουν δημιουργηθεί 27 νέες μονάδες.

ΦΡΑΓΗ ΣΤΗΝ ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΤΗΣ ΜΑΣΤΙΓΑΣ

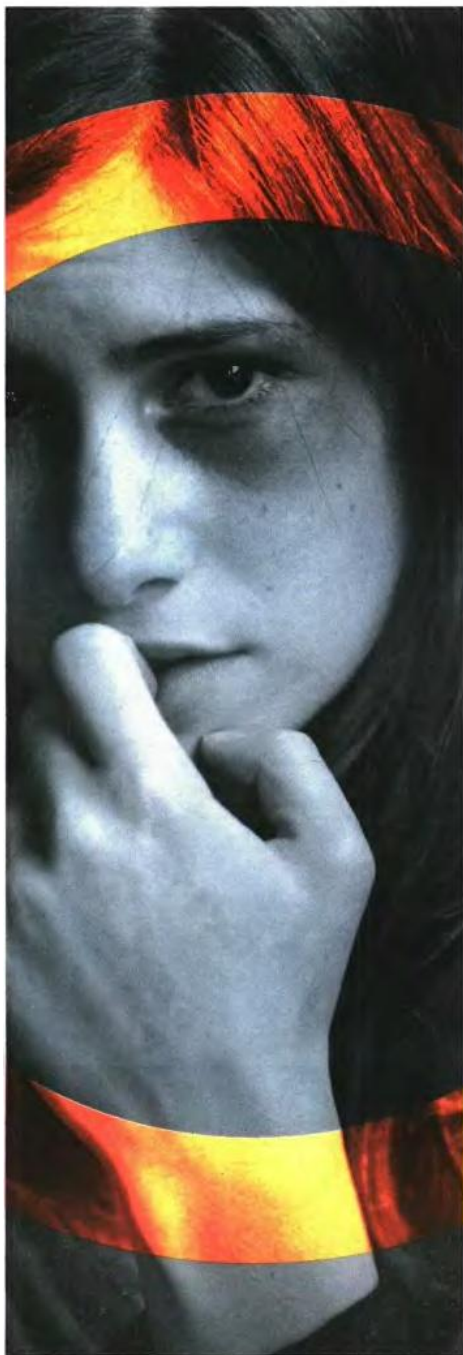
Προγράμματα υποκατάστασης

«**Α**ΝΤΙΔΟΤΟ» στην ανεξέλεγκτη αύξηση των κρουσμάτων AIDS στους χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών είναι η επέκταση των προγραμμάτων υποκατάστασης και η χορήγηση δωρεάν συριγγών. Την επίσημη αυτή έκταση ο υπεύθυνος του Τομέα Επιδημιολογίας του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ), Γάσος Φωτίου. Οι περιπτώσεις AIDS στους χρήστες εξήγησε: περιορίζονται

σχεδόν αποκλειστικά στην περιοχή της Αθήνας. Είναι, όμως, πολύ πιθανό να παρατηρηθούν ανάλογες επιδημικές εκρήξεις και σε άλλες πόλεις της χώρας ή σε άλλα πλαίσια, όπως φυλακές. Οι επιδημιολόγοι προειδοποιούν ότι αυξάνονται τα κρούσματα λοίμωξης από ηπατίτιδα C στους χρήστες, στοιχείο που αποτελεί δείκτη επικίνδυνης ενέσιμης χρήσης.

Σύμφωνα με τον κ. Φωτίου, οι αρμόδιοι απαιτούν στην επιδημική έκρηξη «μεταξύ άλλων» -με σημαντική επέκταση της κάλυψης του προγράμματος υποκατάστασης και των προγραμμάτων διανομής ή ανταλλαγής συριγγών.

Νέες μονάδες. Από τα στοιχεία του ΟΚΑΝΑ προκύπτει ότι από τον Αύγουστο του 2011 έως τον Αύγουστο του 2012, δημιουργήθηκαν 27 νέες μονάδες υποκατάστασης. Αυτό οδήγησε στο να αυξηθεί κατά 35% ο αριθ-

ΤΑ ΑΙΤΙΑ

«Η κρίση αυξάνει τα κρούσματα»

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ κρίση έχει συμβάλει στην αύξηση των κρουσμάτων AIDS. Την εκτίμηση αυτή εξέφρασε ο επιδημιολόγος Δημήτρης Παρασκευάς, σημειώνοντας ότι η αύξηση των κρουσμάτων με τον ιό τύπου HIV-1 σχετίζεται με τη μείωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) από το 2007 και μετά. Σύμφωνα με τον κ. Παρασκευά, η οικονομική κρίση και η κλιμακούμενη ύφεση τα έτη 2008-2012, συνοδευόμενες από την επιδείνωση των συμπεριφορών κινδύνου από τους χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών, αποτελούν τους κύριους λόγους της επιδημικής έκρηξης του AIDS στη χώρα μας.

» ΑΡΘΡΟ

ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΑΤΖΑΚΗΣ*

«Η ένδεια τους οδηγεί σε μολυσμένες βελόνες»

Η ΕΠΙΔΗΜΙΑ του HIV/AIDS σε χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών (XEN) στην Αθήνα είναι η ταχύτερα αυξανόμενη επιδημία HIV στην Ευρώπη. Ο συνολικός αριθμός των κρουσμάτων τα έτη 2008-2010 κυμαίνονταν μεταξύ 470-560 ετησίως, το 2011 ήταν 813 και το 2012 (μέχρι τον Οκτώβριο) 1.049.

Η μεγάλη αυτή αύξηση αφορά αποκλειστικά τους XEN που ενώ τα έτη 2008-2010 ο αριθμός των περιστατικών ετησίως κυμαίνονταν μεταξύ 10-14, το 2011 δηλώθηκαν 206 περιστατικά και το 2012 (μέχρι τον Οκτώβριο) 487. Υπάρχει, δηλαδή, μία αύξηση της επίπτωσης 15 και 35 φορές για τα έτη 2011 και 2012.

Προς το παρόν, η επιδημία περιορίζεται στην Αθήνα όπου εκτιμάται ότι υπάρχουν περίπου 8.000 χρήστες ουσιών συνολικά, ενώ περίπου 3.000 κάνουν ενέσιμη χρήση, σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης για τα Ναρκωτικά που προέρχονται από τις απτήσεις θεραπειών.

Η άρση των αιτίων της επιδημίας αναδεικνύει ως κυρίαρχο εκλυτικό παράγοντα την οικονομική κρίση

Ο συνολικός αριθμός των κρουσμάτων τα έτη 2008-2010 κυμαίνονταν μεταξύ 470-560 ετησίως, το 2011 ήταν 813 και το 2012 (μέχρι τον Οκτώβριο) 1.049

από το 2008 έως σήμερα. Οι XEN μετά το 2008 αντιμετωπίζουν συνθήκες πρωτοφανούς ένδειας με αποτέλεσμα να χρησιμοποιούν νοθευμένες ή καινοφανείς ναρκωτικές ουσίες με συνέπεια τη μεγάλη αύξηση της ενδοφλέβιας χρήσης και τη χρήση μολυσμένων βελόνων και συρίγγων.

Ο ρυθμός επιδείνωσης διαφόρων δεικτών συμπεριφοράς υψηλού κινδύνου των εισαγομένων στα προγράμματα θεραπείας του ΟΚΑΝΑ την περίοδο 2008-2012 έχει αυξηθεί κατά 3-135 φορές.

Παρά τη σημαντική πρόοδο των προγραμμάτων πρόληψης και θεραπείας σε XEN είναι δυνατό να οδηγήσει σε τεράστια εξάπλωση της HIV λοίμωξης (50-90% HIV οροθετικότητα σε ορισμένες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης).

Η κυριότερη πρόκληση αυτή τη

στιγμή είναι η χρήση των ενοποιημένων υπηρεσιών (Integrated services), όπου στους ίδιους χώρους παρέχονται τόσο οι υπηρεσίες υποκατάστασης οπιοειδών όσο και οι άλλες υπηρεσίες που συνδέονται με την αντιμετώπιση των λοιμοδών νοσημάτων και κυρίως του HIV.

Αποτελεί ελληνικό παράδοξο σε άλλο νοσοκομείο να απευθύνεται ο XEN για υπηρεσία υποκατάστασης και σε διαφορετικό νοσοκομείο για την αντιμετώπιση της HIV λοίμωξης.

Το πρόγραμμα ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, που χρηματοδοτείται από το ΕΣΠΑ, ως πρόγραμμα δευτερογενούς πρόληψης, έχει βοηθήσει αποφασιστικά στην ανίχνευση νέων περιπτώσεων και των κοινωνικών-οικονομικών-δημογραφικών και παραγόντων της συμπεριφοράς που σχετίζονται με τη χρήση ναρκωτικών ουσιών και την HIV λοίμωξη στην Αθήνα.

Άστεγοι το 34%. Από τα στοιχεία του προγράμματος αυτού εμφανίζεται ότι σε δείγμα 1.400 περίπου XEN ο επιπολασμός HIV είναι 20%. Παράλληλα, αναδεικνύεται ιδιαίτερα το πρόβλημα της στέγης στους XEN, όπου το 34% αναφέρει ότι είναι άστεγοι, με τον επιπολασμό της HIV λοίμωξης να είναι σημαντικά μεγαλύτερη στους άστεγους (33%) και 16% σε όσους έχουν κατοικία.

Εμπειρία από άλλες χώρες που αντιμετώπισαν αντίστοιχα προβλήματα καταδεικνύει ότι η επίλυση των προβλημάτων στέγης είναι σημαντικός υποβοηθητικός παράγοντας για την αντιμετώπιση της επιδημίας HIV/AIDS.

Η καθυστέρηση υλοποίησης προγραμμάτων πρόληψης και θεραπείας σε XEN είναι δυνατό να οδηγήσει σε τεράστια εξάπλωση της HIV λοίμωξης (50-90% HIV οροθετικότητα σε ορισμένες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης).

και δωρεάν σύριγγες

μός των χρηστών που εισήλθαν σε προγράμματα υποκατάστασης και να μειωθεί κατά 43% ο αριθμός των αιτών που βρίσκονται σε αναμονή.

Το εκτιμώμενο ποσοστό

Το 2012 έχουν διανεμηθεί τουλάχιστον 130.000 σύριγγες

κάλυψης για τους χρήστες από το πρόγραμμα υποκατάστασης αυξήθηκε από 21% το 2010 στο 35% τον περασμένο Αύγουστο.

Το ποσοστό αυτό, ωστόσο, δείχνει ότι μόνον ένας στους τρεις χρήστες που εκτιμάται ότι ζουν στην Αθήνα θα ήταν σε θέση να ενταχθούν στο πρόγραμμα υποκατάστασης τη στιγμή που θα το επιθυμούσε.

Το 2011 διανεμήθηκαν τουλάχιστον 120.000 σύριγγες, αριθμός διπλάσιος συ-

γκριτικά με το 2010, ενώ ήδη το 2012 έχουν διανεμηθεί τουλάχιστον 130.000. Τα στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το ποσοστό κάλυψης έφτασε φέτος στις 45 σύριγγες ανά χρήστη από 16 σύριγγες το 2010.

Παρά την πρόοδο που έχει συντελεστεί, ο αριθμός θεωρείται κατά πολύ χαμηλότερος από αυτόν που ορίζεται από τους διεθνείς οργανισμούς και από τις πραγματικές ανάγκες των χρηστών.

* Καθηγητής Επιδημιολογίας και Προληπτικής Ιατρικής, Διευθυντής Εργαστηρίου Υγιεινής, Επιδημιολογίας και Ιατρικής Στατιστικής Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών.